

Boeken

A Civil Action, door Jonathan Harr;
Vintage books, 1995, paperback, ISBN 0-679-77267-7, prijs US\$ 13,-.

Advocatenromans zijn erg populair de laatste tijd. Nieuwe boeken van John Grisham, auteur van o.a. 'The Firm' en 'The Pelican Brief', staan binnen korte tijd in de top 10 van de best-verkochte boeken, zowel in Amerika, als, in vertaalde vorm, in Nederland. In de non-fiction top 15 (paperbacks) van de New York Times staat de laatste tijd een boek getiteld 'A Civil Action' van de auteur Jonathan Harr. In dit boek wordt het waargebeurde verhaal verteld van een rechtszaak tegen twee grote corporaties die ervan beschuldigd worden dat ze het grondwater bevuild hebben met kankerverwekkende koolwaterstoffen.

De geschiedenis begint in een wijk van het plaatsje Woburn in de staat Massachusetts, waar bij een jongetje, Jimmy, leukemie vastgesteld wordt. In de daarop volgende jaren komt de moeder van Jimmy er achter dat Jimmy niet de enige is, maar dat er een tiental kinderen in de buurt aan een of andere vorm van leukemie lijden. Op zoek naar een oorzaak voor dit grote aantal leukemie gevallen, komt men uit bij twee putten waar het drinkwater voor de buurt uit gewonnen wordt. Het grondwater in deze putten blijkt een veel te hoge concentratie TCE (Tri-Chloro-Ethyleen) te bevatten. De getroffen families, onder aanvoering van hun advocaat Jan Schlichtman, spannen een rechtszaak aan tegen de twee bedrijven die ervan verdacht worden de bron van de TCE te zijn. De advocaat Schlichtman groeit uit tot de 'held' van het verhaal, omdat hij, vaak tegen beter weten in, niet wil rusten voordat de bedrijven schuldig bevonden zijn en een schadeclaim moeten betalen.

De rechtszaak valt in twee delen uiteen. Eerst moet aangetoond worden dat de

bedrijven TCE naar het grondwater gelekt hebben en dat dit grondwater in de putten terecht gekomen is. Daarnaast moet aangetoond worden dat je inderdaad kanker kunt krijgen van TCE. Het resultaat is een spannend boek dat soms ook frustrerend is, omdat de wetgevende macht de beschuldigde bedrijven vaak lijkt te bevoordelen. Het is interessant om te zien hoe George Pinder (Professor Civiele Techniek aan de Universiteit van Vermont) zich houdt in het getuigenbankje. Pinder moet het grondwatermodel verdedigen dat aantoonde dat het vervuilde grondwater in de putten belandt en doet dit met wisselend succes. Waardering heb ik wel voor Pinder, omdat hij zijn medewerking aan het boek verleend heeft terwijl hij wist dat het zijn reputatie geen goed kon doen.

A Civil Action geeft een uniek inzicht in wat er zoal aan te pas komt om een bedrijf schuldig te bevinden aan het doden van kinderen door het vervuilen van grondwater. Het is spannend en leest makkelijk, zodat het zo op het nachtkastje of in de vakantieoffer kan. En als dat nog niet genoeg aanbeveling is, John Grisham zelf schreef over dit boek: 'Whether in truth or fiction, I have never read a more compelling chronicle of litigation.'

N.B.: Jonathan Harr ontving de 1995 National Book Critics Award voor 'A Civil Action'. Het is mij onbekend of Jonathan familie is van Milton E. Harr, schrijver van de klassieker 'Groundwater and Seepage', inmiddels uit als Dover Publicatie.

Mark Bakker
University of Nebraska

The Greenpeace Book of Water

door Klaus Lanz; Davis & Charles, 1995, 165 pagina's, gebonden, 0-7153-0425-9, f 65,50.

Das Greenpeace-Buch vom Wasser

Naturbuch-Verlag, Augsburg, 165 pagina's, gebonden, 3-89440-157-5.

Water heeft de mensheid duizenden jaren gesteund in een complexe interactie met de natuurlijke omgeving. Toch lijkt er momenteel geen plek op aarde gespaard te blijven van de een of andere watercrisis. Overstromingen, watertekorten, droogte en verwoestijning zijn vaak het gevolg van de wijze waarop we van dag tot dag water gebruiken – en misbruiken.

De problematiek komt tot leven door de pakkende foto's van een werkelijk fantastisch boek over water dat eind 1995 is verschenen: *The Greenpeace Book of Water*. Het boek kent enkele inleidende hoofdstukken die aangeven hoe uniek water is en hoe belangrijk ook voor de ontwikkeling en het voortbestaan van natuur en cultuur. Aan bod komen natuurlijk water in alle gedaanten en met al zijn aspecten, drinkwater, de prijs van water, heilig en heilzaam water

Hierna gaat de auteur in op het gebruik en de toepassing van water – als bron voor voedsel (o.a. vis), water voor gewassen, waterwegen voor vervoer en stuwdammen. Over al deze aspecten wordt uitgelegd hoe en waarom het zo gekomen is als het nu is. Al snel wordt duidelijk waar het mis ging. In de meeste gevallen worden ook oplossingsrichtingen aangedragen. En passant komen vele case studies aan bod, maar zonder dat het een irritante opsomming wordt. Het laat zien hoe menselijke ingrepen in de naam van vooruitgang ervoor kunnen zorgen dat de zaken vreselijk verkeerd lopen.

Vervolgens gaat het in op manieren waarop de globale waterreserves op een meer uitgebalanceerde en duurzame manier geëxploiteerd kunnen worden. Er wordt niet bezuinigd op de wetenschappelijke achter-

grond die soms nodig is om verwevenheid en ingewikkeldheid van de waterbalans op wereldschaal te begrijpen – Lanz gaat hierbij met gemak en op natuurlijke wijze door de vele schalen en dimensies heen. De tekst is geschreven met nadruk op het ongebruikelijke, het onverwachte, het onbekende. Aquasofie komt aan de orde, maar ook de problemen rondom de stuwdammen in Botswana, irrigatiemethoden in Saba vanaf 1000 voor Christus, industriële vervuiling wereldwijd en overexploitatie in Zuid-Afrika. Lanz presenteert de informatie beeldend, zowel in de tekst als qua plaatwerk, en met oog voor detail. Het is zeer toegankelijk geschreven en verlichtigd met vele mooie foto's. Een breed spectrum aan toepassingen, gebruiken, rituelen, wetenschap en andere aspecten passeert de revue. Duidelijk wordt dat veel problemen slechts door een brede kijk en een interdisciplinaire aanpak opgelost kunnen worden.

The Greenpeace Book of Water is een 'must' voor iedereen die meent alles van water te weten, en tegelijk een afschrikwekkende waarschuwing over wat er echt gebeurt als menselijk ingrijpen er voor zorgt dat de dingen verkeerd gaan, vaak doordat er slechts naar een *technische* oplossing op watergebied is gezocht. (In veel gevallen is de uiteindelijke oorzaak overbevolking.)

De zeer competente auteur werkte als hydrochemicus bij onder meer de universiteit van Minnesota en de EAWAG in Zwitserland.

Wat mij betreft is dit hét boek om de waterproblematiek onder het grote publiek te krijgen. Een standaardwerk en verplichte kost voor hydrologen. Het laat daarnaast zien dat er meer is dan alleen grondwater in Nederland.

Michael van der Valk